

بررسی عوامل مرتبط با باورهای ناکارآمد جنسی زوجین در شرف ازدواج شهر کرمان سال ۱۳۹۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۶/۳۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۰۲

کد مقاله: ۲۹۵۵۸۱

سهیلا صفی نژاد^{۱*}، هما صادقی اول شهر^۲، لیلا امینی^۳،
حمید حقانی^۴

چکیده

زوجین در شرف ازدواج، غالباً تجربه‌ای نداشته و باور هایشان بر اساس اطلاعات و تجارب دیگران شکل می‌گیرد. در زندگی زناشویی باورهایی وجود دارد که حقیقت ندارند و شواهدی برای حمایت از آن‌ها وجود ندارد و به عنوان باورهای ناکارآمد، به علت اصلی بسیاری از اختلافات، بین زوجین بدل می‌شوند. این پژوهش باهدف بررسی عوامل مرتبط با باورهای ناکارآمد جنسی زوجین در شرف ازدواج انجام شد. این مطالعه مقطعی از نوع توصیفی بوده و نمونه پژوهش تعداد ۴۵۰ نفر (۲۲۵ زن و ۲۲۵ مرد) بود. جهت گردآوری اطلاعات از پرسشنامه باورهای ناکارآمد جنسی نوبر و گوویاکه به صورت دو نسخه جداگانه مردان و زنان است و پرسش‌نامه اطلاعات فردی و اجتماعی و اقتصادی استفاده شد. نتایج نشان می‌دهد که بین باورهای ناکارآمد جنسی مردان با عوامل فردی در قسمت منبع کسب اطلاعات جنسی و زناشویی از طریق والدین، منابع چاپی، رسانه‌ها، معلمان روحانیون و اساتید و تجربیات جنسی گذشته همبستگی معنادار آماری در جهت مستقیم داشته است و بین باورهای ناکارآمد جنسی زنان با عوامل فردی در قسمت منبع کسب اطلاعات جنسی از طریق والدین و معلمان روحانیون و اساتید با باورهای ناکارآمد جنسی در زنان همبستگی معنادار آماری مستقیم داشته است.

واژگان کلیدی: باورهای ناکارآمد جنسی، زناشویی، ازدواج.

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران (نویسنده مسئول) safinezhad.s@gmail.com

۲- استادیار دانشکده پرستاری مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران

۳- دانشیار دانشکده پرستاری مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران

۴- استاد گروه آمار زیستی دانشگاه علوم پزشکی ایران

۱- مقدمه

سلامت جنسی و تولید مثل یکی از اصلی‌ترین عناصر رشد در بزرگسالان است، این موضوع به عنوان حقوق سلامت جنسی و تولید مثل در کنفرانس بین‌المللی جمعیت و توسعه مطرح شده است (برک^۱ و همکاران، ۲۰۱۴: ۴۹۳). همچنین روابط جنسی سالم یکی از مهم‌ترین عوامل خوشبختی در زندگی زناشویی می‌باشد (مزیانی و همکاران، ۱۳۹۱: ۶۳). رابطه جنسی با آناتومی، فیزیولوژی، فرهنگی که فرد در آن زندگی می‌کند، روابط با دیگران و گسترش تجربیات فرد در طول چرخه زندگی مشخص می‌شود. این رابطه شامل درک مرد یا زن و افکار و خیالات خصوصی و همچنین رفتارهای آنان می‌باشد. درک اجتماعی از آنچه رفتار جنسی عادی را تعریف می‌کند غیرقابل تأمل بوده و از دوره‌ای به دوره‌ای دیگر متفاوت است و منعکس‌کننده نکات فرهنگی آن زمان است (سادوک^۲ و همکاران، ۲۰۱۵: ۱۹۴). یکی از عوامل مهم در فعالیت جنسی، افکار فرد یا شناخت او در مورد عمل جنسی یا توانایی او در مورد روابط جنسی می‌باشد (بک^۳، ۲۰۱۱: ۲۲۱). باورهای جنسی ناکارآمد، مجموعه‌ای از نگرش‌ها و کلیشه‌هایی در مورد عملکرد جنسی است که رابطه‌ی جنسی زوج‌ها را به خطر می‌اندازد. الگوها و باورهای زناشویی افراد در زمینه‌ها و شرایط خاص زندگی آن‌ها اعمال می‌شود و بر باورهای آن‌ها نسبت به ازدواج و همسرشان تأثیر می‌گذارد (کلارک^۴ و همکاران، ۲۰۱۵: ۳۳۱).

در بسیاری از مواقع، فرد چنان تحت تأثیر این باورها قرار دارد که روشن‌سازی و در صورت امکان بازسازی آنها گامی بزرگ در ایجاد روابط جنسی مطلوب بین زوجین به شمار می‌رود. بالاخص در دوران عقد که در جامعه ایرانی، خشت‌های اولیه زندگی زناشویی در این دوره بنا گذاشته می‌شود از طرفی باورهای جنسی ناکارآمد به عنوان عوامل آسیب‌رسان در ناتوانی جنسی تلقی می‌شوند (دشتستان نژاد و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۷). این باورهای و اطلاعات غلط در مورد جنسیت در طول زمان، از طریق سبک والدین، قرار گرفتن در معرض باورهای اجتماعی فرهنگی، تجربیات جنسی گذشته یا برنامه‌های آموزش جنسی آموخته می‌شود (نوبر^۵ و همکاران، ۲۰۰۳: ۱۸۵). به عبارتی منابع دانش جنسی در مورد رابطه جنسی از طریق، مدرسه، والدین یا سرپرستان، خواهر و برادر، پزشک یا سایر متخصصان پزشکی، شرکای جنسی گذشته، دوستان و آشنایان، کلیساها یا سایر گروه‌های مذهبی، اینترنت و فضاهای مجازی بدست می‌آیند. بنابراین افرادی که باورهای جنسی نامناسبی در آن‌ها شکل گرفته به احتمال بالایی در آینده دچار ناتوانی جنسی خواهند شد (جویس^۶، ۲۰۱۷: ۲۹۵).

علیرغم ارتباط ثابت شده بین والدین و رفتارهای جنسی نوجوانان، کمتر در مورد نقش جنسیت نوجوان به عنوان تعدیل‌کننده بالقوه این ارتباط شناخته شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که نظارت والدین ممکن است در برابر رفتارهای پرخطر جنسی برای پسران نسبت به دختران محافظت‌کننده‌تر باشد، در حالی که ارتباط عاطفی بیشتر والدین ممکن است یک عامل برجسته برای دختران باشد (کینکید^۷ و همکاران، ۲۰۱۲: ۱۸۲). انتظارات اجتماعی در مورد عملکرد جنسی نیز نقش عمده‌ای در باورهای جنسی ناکارآمد بازی می‌کند. به علاوه، نگرش‌های محافظه‌کارانه‌ی جنسی و غیر واقعی، انتظاراتی را در مورد عملکرد جنسی به وجود می‌آورند که به مشکلات جنسی در زنان و مردان می‌افزایند (مورتون^۸ و همکاران، ۲۰۱۳: ۱۶۱۸). علیرغم اینکه تمایلات جنسی ذاتی و غیر ارادی می‌باشند، نگرش و رفتارهای جنسی آموختنی هستند. فعالیت‌های جنسی مشابه می‌تواند برای افراد مختلف معانی متفاوتی داشته باشد و حتی برای یک شخص، از یک زمان به زمان دیگر تغییر کند (کلایتون^۹، ۲۰۱۰: ۱۰). امروزه رسانه‌های اجتماعی و شبکه‌های مجازی اینترنتی به کانال‌های ارتباطی مهم برای جوانان تبدیل و استفاده گسترده از این فن‌آوری، موجب بحث‌های بین‌المللی درباره تأثیرات احتمالی آنها بر روابط و جنسیت شده است. استفاده از تکنولوژی‌های جدید ثابت می‌کند که ارتباطات و مشارکت، فراتر از محدودیت‌های زمان و فضا و فرهنگ به پیش رفته و این موضوع نیز مطرح است که بین استفاده از تکنولوژی جدید و شکل‌گیری ارتباطات ناکارآمد مانند بیگانگی از مدرسه و خانواده، کاهش تعاملات چهره‌به‌چهره و یا انتخاب اینترنت به عنوان یک کانال جایگزین کاربردی برای پاسخگویی به نیازهای فردی، همبستگی وجود دارد (شلدون^{۱۰}، ۲۰۰۸: ۷۲).

ازدواج با وجود آن که سنتی جهان شمول است، تحت تأثیر فرهنگ است. به این معنی که در هر فرهنگ معیارها و عوامل مؤثر بر کیفیت آن متفاوت است. تعاریفی که مردمان متعلق به هر فرهنگ از ازدواج، نقش‌های همسران و ویژگی‌های مطلوب منتسب به هر یک از این موارد دارند، می‌تواند ارزیابی آن‌ها از رابطه زناشویی و به تبع آن رضایت آن‌ها را از رابطه زناشویی

- 1 Burke
- 2 Sadock
- 3 Beck
- 4 Clarke
- 5 Nobre
- 6 Joyce
- 7 Kincaid
- 8 Morton
- 9 Clayton
- 10 Sheldon

تحت تاثیر قرار دهد (فایفر^۱ و همکاران، ۲۰۱۳: ۹۷). رابطه جنسی و زناشویی در زندگی انسانها منشأ لذت، ابراز عشق، عواطف و تشکیل خانواده است. بنابراین عدم رضایت ارتباط جنسی می تواند تاثیر زیادی در تخریب نهاد ازدواج داشته باشد عملکرد جنسی بخشی از ویژگیهای رفتاری و زندگی انسان است (جونز^۲ و همکاران، ۲۰۱۸: ۶۱۳). درک اجتماعی از آنچه رفتار جنسی عادی را تعریف می کند غیرقابل تأمل بوده و از دوره ای به دوره ی دیگر متفاوت است و منعکس کننده نکات فرهنگی آن زمان است (سادوک و همکاران، ۲۰۱۵: ۲۰۳). یکی از عوامل مهم در فعالیت جنسی، افکار فرد یا شناخت او در مورد عمل جنسی یا توانایی او در مورد روابط جنسی می باشد. در این بین باورهای ناکارآمد هر یک از زوجین، نقش مهمی در سلامت روانی و ارتباطی آنها دارد و زمینه ساز تعهد زناشویی میتواند باشد (بک، ۲۰۱۱: ۲۱۷).

در نظام رسمی و غیر رسمی تعلیم و تربیت ایران با وجود ارزش و اهمیت تربیت جنسی، برنامه مدونی برای آن وجود ندارد (قلاوند و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۱۹). تربیت جنسی یکی از جنبه‌های مهم تربیت است که در کشور ایران مغفول مانده است و چالش‌های زیادی در زمینه به کارگیری آن وجود دارد (خانی پور و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۱). والدین، همسالان و رسانه ها، منابع غیررسمی اطلاعات جنسی برای نوجوانان هستند. اگرچه محتوای اطلاعات جنسی منتقل شده توسط این منابع متفاوت است، اما اطلاعات کمی درباره آنچه نوجوانان گزارش می دهند از هر منبع یاد گرفته اند، وجود دارد (بلیکلی^۳ و همکاران، ۲۰۱۸: ۱۶). رفتار جنسی جوانان به طور فزاینده ای توسط پیام های رسانه های اجتماعی انجام می شود. پزشکان باید از رسانه های اجتماعی به عنوان یک ابزار مهم ارتقاء سلامت استفاده کنند (استیونز^۴ و همکاران، ۲۰۱۷: ۳۶۸).

در مطالعه مشارکتی مبتنی بر جامعه توسط ستیکول^۵ و همکاران در سال ۲۰۱۹ با عنوان عوامل موثر بر رفتارهای پرخطر جنسی در نوجوانان انجام شد. در این پژوهش برای بررسی عوامل مرتبط با رفتارهای پرخطر جنسی در میان ۳۹۷ نوجوان در شمال تایلند بیست و دو محقق در جامعه آماری جمع آوری داده ها را با استفاده از تلفن های هوشمند یا رایانه های لوحی بر اساس حفظ حریم خصوصی تسهیل کردند. بر اساس یافته ها تفاوت معنی داری در مذهب، سطح تحصیلات، درک اطلاعات جنسی و تجربه رابطه جنسی بین زن و مرد وجود داشت. به طور قابل توجهی، تعداد زنان مسیحی و دارای با تحصیل بالا در دبیرستان در مقایسه با مردان بیشتر بود. درک مردان از دریافت اطلاعات جنسی کمتر از زنان بود، اما مردان بیشتر از زنان درگیر آمیزش جنسی بودند. ما تفاوت‌های آماری معنی‌داری را بین مردان و زنان برای رفتارهای پرخطر جنسی پیدا کردیم، به طوری که مردان نرخ‌های بالاتری از درگیر شدن در رفتارهای قبل از ازدواج و رفتارهای جنسی را نسبت به زنان گزارش کردند.

در یک مطالعه طولی ۶ ساله که توسط شک^۶ و لیونگ^۷ در سال ۲۰۱۶ در هنگ کنگ چین با هدف بررسی رفتار جنسی و قصد انجام رفتار جنسی همبستگی های اجتماعی و جمعیت شناختی مرتبط با خانواده در دانش آموزان چینی انجام شد. از پرسشنامه ای برای جمع آوری داده ها در مورد ویژگی های جمعیت شناختی، رشد مثبت جوانان و عملکرد خانواده در پاسخ دهندگان استفاده شد. مدل‌های منحنی رشد فردی نشان داد که رفتار و قصد جنسی نوجوانان در طول زمان افزایش می‌یابد. نوجوانان با سطوح بالاتری از رشد مثبت فردی، سطوح پایین‌تری از رفتار جنسی گذشته را گزارش کردند. جوانان از خانواده‌های دارای وضعیت بهتر و عملکرد بالاتر رفتار جنسی خود را با سرعت کمتری نسبت به جوانان خانواده‌هایی با ضعف اقتصادی و عملکرد ضعیف خانواده افزایش دادند. در رابطه با قصد داشتن رابطه جنسی، نوجوانان مسن‌تر سطوح بالاتری از قصد انجام رابطه جنسی را گزارش کردند. جوانان با سطوح بالاتری از عملکرد خانواده درک شده و رشد مثبت فردی جوانان سطوح پایین‌تری از قصد اولیه را گزارش کردند. پسران نوجوان قصد انجام رابطه جنسی خود را با سرعت بیشتری نسبت به دختران افزایش داده بودند. یافته‌های این مطالعه عوامل خطر (یعنی سن، جنسیت و آسیب‌های اقتصادی) و عوامل محافظتی (به عنوان مثال، عملکرد خانواده سالم، رشد مثبت جوانان) را شناسایی کرد که بر سطوح و نرخ رشد رفتار و قصد جنسی نوجوانان تأثیر می‌گذارد.

۲- اهداف

هدف اصلی: تعیین عوامل مرتبط با باورهای ناکارآمد جنسی زوجین در شرف ازدواج شهر کرمان سال ۱۳۹۹

اهداف فرعی:

- ۱- تعیین ارتباط عوامل اجتماعی- اقتصادی با باورهای ناکارآمد جنسی در زنان در شرف ازدواج شهر کرمان در سال ۱۳۹۹
- ۲- تعیین ارتباط عوامل اجتماعی- اقتصادی با باورهای ناکارآمد جنسی در مردان در شرف ازدواج شهر کرمان در سال ۱۳۹۹
- ۳- تعیین ارتباط عوامل فردی با باورهای ناکارآمد جنسی در زنان در شرف ازدواج شهر کرمان در سال ۱۳۹۹

- 1 Pfeifer
- 2 Jones
- 3 Bleakley
- 4 Stevens
- 5 Settheekul
- 6 Shek
- 7 Leung

۳- روش تحقیق، جامعه آماری و نمونه

این تحقیق مقطعی از نوع توصیفی تحلیلی بود که در زوجین در شرف ازدواج مراجعه کننده به مرکز بهداشتی درمانی شهید دادبین شهر کرمان جهت شرکت در کلاس آمادگی پیش از ازدواج در سال ۱۳۹۹ انجام شد. جامعه آماری پژوهش عبارت است از تمامی زوجین مراجعه کننده به مرکز بهداشتی درمانی شهید دادبین کرمان که جهت شرکت در کلاس های آمادگی پیش از ازدواج به این مرکز مراجعه کردند. هریک از زوجینی که ازدواج اول آنها است و به مرکز بهداشتی درمانی شهید دادبین کرمان که جهت شرکت در کلاس های آمادگی پیش از ازدواج مراجعه کرده اند و واجد معیار های ورود به مطالعه بودند و برای شرکت در مطالعه رضایت داشتند. معیار ورود به مطالعه: ۱. داشتن ملیت ایرانی ۲. داشتن سواد خواندن و نوشتن ۳. ازدواج اول در هر یک از زوجین ۴. عدم دریافت مشاوره پیش از ازدواج و یا کلاس های آمادگی پیش از ازدواج قبل از شرکت در مطالعه ۵. عدم مصرف داروهای اعصاب و روان و یا مصرف مواد مخدر و روانگردان بنا بر خوداظهاری شرکت کنندگان. روش نمونه گیری این پژوهش مستمر انجام شد که پژوهشگر در طی روزهای متوالی در اسفند ۱۳۹۹ و فروردین ۱۴۰۰ در مرکز شهید دادبین شهر کرمان حضور یافت به تعداد حجم نمونه محاسبه شده و زوجینی که دارای معیار های ورود به مطالعه بودند را وارد مطالعه نموده و پس از کسب رضایت نامه کتبی، پرسش نامه ها بین زوجین توزیع گردید سپس پرسشنامه ها پس از تکمیل جمع آوری شد و اطلاعات وارد SPSS-۱۶ شد. با توجه به متفاوت بودن پرسش نامه باورهای ناکارآمد جنسی مردان و زنان برای هر گروه ۲۲۵ نفر حجم نمونه تخمین زده شد. اطلاعات گردآوری شده در این مرحله پس از کدگذاری با استفاده از روش های آماری توسط سیستم SPSS نسخه ۱۶ و با استفاده از آزمونهای مناسب مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. برای تجزیه و تحلیل داده ها از روش های آمار توصیفی مانند شاخص های عددی میانگین و انحراف معیار و جداول توزیع فراوانی واز آمار استنباطی و آزمون های تی مستقل، آنالیز واریانس، آزمون ضریب همبستگی و آنالیز رگرسیون استفاده شد.

۴- ابزار جمع آوری داده ها

الف) پرسشنامه باور های ناکارآمد جنسی نوبر و گوویا: پرسشنامه باورهای جنسی مردان و زنان نوبر و پینتوگوویا و شامل عقاید غیرواقعی و نادرست درباره جنسیت و پاسخ جنسی است که بدون قید و شرط حتی در صورت عدم وجود شواهد پذیرفته می شوند. هر نسخه دارای ۴۰ گویه با مقیاس لیکرت ۵ گزینه ای در ۶ بعد با امتیاز صفر برای گزینه "کاملاً مخالفم" و امتیاز ۴ برای گزینه "کاملاً موافقم" محاسبه می شود. دامنه امتیازات از صفر تا ۱۶۰ امتیاز است.

ب) فرم مشخصات فردی: وضعیت اقتصادی (مطلوب، نسبتاً مطلوب، نامطلوب)، محل سکونت (شهر، روستا)، قومیت (فارس، ترک، بلوچ، ترک، عرب، کرد)، وضعیت اشتغال (بیکار، آزاد، دولتی، بازنشسته)، سطح تحصیلات (ابتدایی، سیکل، دیپلم، کاردانی، کارشناسی، ارشد، دکتری)، اطلاعات عوامل فردی (جنسیت)، سن، منابع کسب اطلاعات (والدین، دوستان و آشنایان، منابع چاپی، منابع اینترنتی، شبکه های اجتماعی، رسانه ها، معلمان روحانیون و اساتید، پرسنل بهداشتی درمانی و تجربیات جنسی گذشته) که منابع کسب اطلاعات جنسی به صورت مقیاس آنالوگ دیداری با درجه بندی صفر تا ده سنجیده می شود.

۵- یافته های پژوهش

همانطور که جدول (۱) نشان می دهد میانگین سنی مردان پژوهش ۲۸/۳ و انحراف معیار ۲/۳۱ بود و اکثر مردان در این پژوهش (۴۴/۴٪)، متعلق به گروه سنی ۲۵-۲۹/۹ بودند؛ از لحاظ سطح تحصیلات بیشتر نمونه آماری (۳۴/۲٪) لیسانس، و از نظر وضعیت اشتغال اغلب مردان مورد پژوهش (۶۳/۶٪) دارای شغل آزاد بودند. محل زندگی ۷۹/۶ درصد مردان شرکت کننده در پژوهش در شهر بود و از لحاظ وضعیت اقتصادی اکثریت مردان (۶۲/۷٪) از وضعیت نسبتاً مطلوب برخوردار بودند. همچنین ۸۵/۸ درصد مردان دارای قومیت فارس بودند، لازم به ذکر است هیچکدام از نمونه های مورد نظر قومیت های لر کرد و عرب و سایر را ذکر نکردند.

جدول ۱- توزیع فراوانی مشخصات فردی مردان در شرف ازدواج مورد پژوهش در سال ۱۳۹۹

متغیرها	سطح بندی	فراوانی	درصد
سن (سال)	کمتر از ۲۰	۵	۲/۲
	۲۴/۹-۲۰	۵۵	۲۴,۴
	۲۹/۹-۲۵	۱۰۰	۴۴,۴
	۳۴/۹-۳۰	۶۰	۲۶,۷
	۳۵ و بیشتر	۵	۲,۲
	جمع	۲۲۵	۱۰۰
	انحراف معیار $\pm$ میانگین		۲۸/۳ $\pm$ ۲/۳۱
بیشینه- کمینه		۱۸-۳۷	
سطح تحصیلات	سیکل	۱۰	۴,۴
	دیپلم	۶۵	۲۸,۹
	فوق دیپلم	۵۳	۲۳,۶
	لیسانس	۷۷	۳۴,۲
	فوق لیسانس	۱۵	۶,۷
	دکتری	۵	۲,۲
	جمع	۲۲۵	۱۰۰
وضعیت اشتغال	بیکار	۱۱	۴,۹
	آزاد	۱۴۳	۶۳,۶
	کارمند	۷۱	۳۱,۶
	جمع کل	۲۲۵	۱۰۰
وضعیت اقتصادی	مطلوب	۶۹	۳۰,۷
	نسبتا مطلوب	۱۴۱	۶۲,۷
	نامطلوب	۱۵	۶,۷
	جمع کل	۲۲۵	۱۰۰
محل سکونت	شهر	۱۷۹	۷۹,۶
	روستا	۴۱	۱۸,۲
	عشایر	۵	۲,۲
	جمع کل	۲۲۵	۱۰۰
قومیت	فارس	۱۹۳	۸۵,۸
	ترک	۱۷	۷,۶
	بلوچ	۱۵	۶,۷
	جمع کل	۲۲۵	۱۰۰

جدول ۲- توزیع فراوانی مشخصات فردی زنان در شرف ازدواج مورد پژوهش در سال ۱۳۹۹

متغیرها	سطح بندی	فراوانی	درصد
سن (سال)	کمتر از ۲۰	۴۳	۱۹,۱
	۲۴/۹-۲۰	۱۱۰	۴۸,۹
	۲۹/۹-۲۵	۵۱	۲۲,۷
	۳۴/۹-۳۰	۱۷	۷,۶
	۳۵ و بیشتر	۴	۱,۸
	جمع	۲۲۵	۱۰۰
	انحراف معیار $\pm$ میانگین		۲۲/۱ $\pm$ ۲/۳۲
بیشینه- کمینه		۱۸-۳۵	
سطح تحصیلات	سیکل	۲۸	۱۲,۴
	دیپلم	۷۴	۳۲,۹
	فوق دیپلم	۳۸	۱۶,۹
	لیسانس	۵۲	۲۳,۱
	فوق لیسانس	۳۱	۱۳,۸
	دکتری	۲	۰,۹
	جمع	۲۲۵	۱۰۰
وضعیت اشتغال	خانه دار	۱۶۲	۷۲

متغیرها	سطح بندی	فراوانی	درصد
	آزاد	۳۷	۱۶,۴
	کارمند	۲۶	۱۱,۶
	جمع کل	۲۲۵	۱۰۰
وضعیت اقتصادی	مطلوب	۷۱	۳۱,۶
	نسبتا مطلوب	۱۳۲	۵۸,۷
	نامطلوب	۲۲	۹,۸
محل سکونت	جمع کل	۲۶۵	۱۰۰
	شهر	۲۰۲	۸۹,۶
	روستا	۲۳	۱۰,۲
قومیت	جمع کل	۲۲۵	۱۰۰
	فارس	۱۸۹	۸۴
	ترک	۱۲	۵,۳
	بلوچ	۲۴	۱۰,۷
	جمع کل	۲۲۵	۱۰۰

همانطور که جدول (۲) نشان می‌دهد میانگین سن زنان ۲۲/۱ و انحراف معیار ۲/۳۲ بود و اکثر زنان در این پژوهش (۴۸/۹٪)، متعلق به گروه سنی ۲۰-۲۴/۹ بودند؛ از لحاظ سطح تحصیلات بیشتر نمونه آماری (۳۲/۹٪) دیپلم، و از نظر وضعیت اشتغال اغلب زنان مورد پژوهش (۷۲٪) خانه دار بودند. محل زندگی ۸۹/۶ درصد زنان شرکت کننده در پژوهش در شهر بود و از لحاظ وضعیت اقتصادی اکثریت زنان (۵۸/۷٪) از وضعیت نسبتا مطلوب برخوردار بودند. همچنین ۸۴ درصد زنان دارای قومیت فارس بودند، لازم به ذکر است هیچکدام از نمونه‌های موردنظر قومیت‌های لر کرد و عرب و سایر را ذکر نکردند.

جدول ۳- شاخص‌های عددی منابع کسب اطلاعات جنسی و زناشویی و زیرمقیاس‌های آن در مردان در شرف ازدواج مورد پژوهش در سال ۱۳۹۹

منابع کسب اطلاعات جنسی و زناشویی و زیرمقیاس‌ها	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار
والدین	۰	۱۰	۲/۸۳	۲,۷۵۶
دوستان و آشنایان	۰	۱۰	۴/۶۹	۲,۱۸۴
منابع چاپی	۰	۱۰	۴/۳۸	۲,۸۲۹
منابع اینترنتی	۰	۱۰	۶/۹۹	۲,۵۴۷
شبکه‌های اجتماعی	۰	۱۰	۶/۷۱	۲,۹۸۹
رسانه‌ها	۰	۱۰	۲/۵۸	۲,۲۷۵
معلمین، روحانیون و اساتید	۰	۱۰	۲/۵۶	۲,۲۱۴
پرسنل بهداشتی درمانی	۰	۱۰	۲/۶۳	۲,۷۱۶
تجربیات جنسی گذشته	۰	۱۰	۳/۷۳	۳,۱۵۱

همانطور که جدول (۳) نشان می‌دهد منبع کسب اطلاعات جنسی و زناشویی عمده در مردان مورد پژوهش در درجه اول اینترنت با میانگین و انحراف معیار $۶/۹۹ \pm ۲/۵۴۷$ و سپس شبکه‌های اجتماعی با میانگین و انحراف معیار $۲/۹۸۹ \pm ۶/۷۱$ بود.

همانطور که جدول (۴) نشان می‌دهد منبع کسب اطلاعات جنسی و زناشویی عمده در زنان مورد پژوهش در درجه اول اینترنت با میانگین و انحراف معیار $۲/۴۴۹ \pm ۷/۰۲$ ، و سپس شبکه‌های اجتماعی با میانگین و انحراف معیار $۲/۷۶۹ \pm ۵/۹$ بود. همانطور که جدول (۵) نشان می‌دهد میانگین نمره باورهای ناکارآمد جنسی در زنان در شرف ازدواج کمتر از مردان است.

جدول ۴- شاخص های عددی منابع کسب اطلاعات جنسی و زناشویی و زیر مقیاس های آن در زنان در شرف ازدواج مورد پژوهش در سال ۱۳۹۹

منابع کسب اطلاعات جنسی و زناشویی و زیرمقیاس ها	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار
والدین	۰	۱۰	۳/۸۳	۳,۲۱۲
دوستان و آشنایان	۰	۱۰	۵/۶۶	۲,۵۴۸
منابع چاپی	۰	۱۰	۴/۵۷	۲,۸۸۶
منابع اینترنتی	۰	۱۰	۷/۰۲	۲,۴۴۹
شبکه های اجتماعی	۰	۱۰	۵/۹	۲,۷۶۹
رسانه ها	۰	۱۰	۳/۱۵	۲,۵۸۹
معلمین، روحانیون و اساتید	۰	۱۰	۲/۶۸	۲,۶۱۶
پرسنل بهداشتی درمانی	۰	۱۰	۳/۰۹	۳,۰۳۶
تجربیات جنسی گذشته	۰	۱۰	۱/۵۹	۲,۶۶۳

جدول ۵- شاخص های عددی نمرات باورهای ناکارآمد جنسی در مردان و زنان در شرف ازدواج مورد پژوهش در سال ۱۳۹۹

نمره باورهای ناکارآمد جنسی در مردان	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار
نمره باورهای ناکارآمد جنسی در مردان	۱۶	۱۱۰	۷۹/۸	۲۱/۹۹
نمره باورهای ناکارآمد جنسی در زنان	۳۰	۱۲۴	۶۵/۷۹	۲۱/۴۱

جدول ۶- ارتباط عوامل اجتماعی-اقتصادی با باورهای ناکارآمد جنسی در مردان در شرف ازدواج شهر کرمان در سال ۱۳۹۹

نتایج آزمون (آنالیز واریانس یک طرفه / تی تست)	انحراف معیار	میانگین	تعداد	باورهای ناکارآمد جنسی / عوامل اجتماعی اقتصادی	
				میزان تحصیلات	وضعیت اقتصادی
F=11.753 p-value < 0/001	۱۶/۳۷	۷۴/۶۹	۷۵	دیپلم و زیر دیپلم	وضعیت اقتصادی
	۲۸/۶۰	۷۰/۸۳	۵۳	فوق دیپلم	
	۱۶/۰۸	۷۶/۶۴	۷۷	لیسانس	
	۱۷/۸۵	۴۳/۶۶	۲۰	فوق لیسانس و بالاتر	
*F=1.253 p-value = 0/288	۲۰/۱۷	۷۵/۵۲	۶۹	مطلوب	وضعیت اقتصادی
	۲۲/۶۱	۷۵/۳۷	۱۴۱	نسبتاً مطلوب	
	۲۳/۶۳	۶۶/۱۳	۱۵	نامطلوب	
**F=3.296 p-value= 0.039	۲۱/۲۸	۶۵/۶۱	۲۱	بیکار	وضعیت اشتغال
	۲۲/۷۷	۷۷/۴۰	۱۳۸	آزاد	
	۱۹/۶۳	۷۲/۲۸	۶۶	کارمند	
*t=1/559 df= 222 p-value= 0/120	۲۲,۰۳	۷۵/۴۰	۱۷۹	شهر	محل سکونت
	۲۱,۸۷	۸۳,۲۴	۴۶	روستا و عشایر	
*t= 1/224 df= 222 p-value= 0/222	۲۲,۷۶	۷۳	۱۹۳	فارس	قومیت
	۱۰,۲۴	۸۶,۰۷	۳۲	ترک و بلوچ	

جدول (۶) نشان دهنده آن است که متغیر میزان تحصیلات و وضعیت اشتغال با باورهای ناکارآمد جنسی در مردان ارتباط معنی دار آماری داشته است و مشاهده می شود که میانگین نمره باورهای ناکارآمد جنسی در مردان در مقطع فوق لیسانس و بیشتر از همه کمتر است. و در مشاغل آزاد میزان نمره باورهای ناکارآمد جنسی از همه بیشتر بوده است ($p < 0/05$).

جدول ۷- ارتباط عوامل اجتماعی- اقتصادی با باورهای ناکارآمد جنسی در زنان در شرف ازدواج شهر کرمان در سال ۱۳۹۹

نتایج آزمون (آنالیز واریانس یک طرفه / تی تست)	انحراف معیار	میانگین	تعداد	باورهای ناکارآمد جنسی	
				عوامل اجتماعی اقتصادی	
F=3/829 p-value=0/002	۱۹/۴۹	۷۲/۲۹	۱۰۲	دیپلم و زیر دیپلم	
	۱۸/۳۰	۵۹/۳۱	۳۸	فوق دیپلم	
	۱۷/۹۸	۵۸/۶۹	۵۲	لیسانس	
	۱۹/۹۹	۶۱/۱۵	۳۳	فوق لیسانس و بالاتر	
* F=۵/۰۹۷ p-value = 0/007	۱۸/۱۴	۶۱/۳۰	۷۱	مطلوب	
	۲۳/۱۷	۶۹/۴۷	۱۳۲	نسبتا مطلوب	
	۱۵/۰۴	۵۸/۱۳	۲۲	نامطلوب	
**F=۱۷/۹۶۲ p-value <0/001	۲۰/۵۷	۶۳/۹۹	۱۶۲	خانه دار	
	۲۰/۸۲	۸۲/۱۸	۳۷	آزاد	
	۱۳/۶۰	۵۳/۶۵	۲۶	کارمند	
*t=۰/۱۸۷ df= 223 p-value= 0/852	۲۲/۱۹	۶۵/۸۸	۲۰۲	شهر	
	۱۲/۸۳	۶۵/۰۰	۲۳	روستا و عشایر	
*t= 0/140 df= 222 p-value= 0/888	۲۲,۷۶	۶۵/۲۶	۱۸۹	فارس	
	۱۵/۹۳	۶۷/۴۷	۳۶	ترک و بلوچ	

جدول (۷) نشان دهنده آن است بیشترین نمره باورهای ناکارآمد جنسی در زنان مورد مطالعه مربوط به سطح تحصیلات دیپلم و زیر دیپلم، شغل آزاد و وضعیت اقتصادی نسبتا مطلوب بود ($p < 0/05$).

جدول ۸- ارتباط عوامل فردی با باورهای ناکارآمد جنسی در مردان در شرف ازدواج شهر کرمان در سال ۱۳۹۹

نتایج آزمون آنالیز واریانس یک طرفه	انحراف معیار	میانگین	تعداد	باورهای ناکارآمد جنسی	
				عوامل فردی	
F=۰/۳۴۱ p-value = 0/850	۰	۸۵	۵	زیر ۲۰ سال	
	۲۲/۴۳	۷۳/۹۴	۵۵	۲۰-۲۴	
	۲۰/۵۷	۷۴/۳۷	۱۰۰	۲۵-۳۰	
	۲۵/۵۶	۷۳/۸۵	۶۵	۳۰ و بالاتر	

همانطور که جدول (۸) نشان می دهد بر اساس نتایج آزمون همبستگی پیرسون عوامل فردی سن با ارتباط معکوس و منابع کسب اطلاعات جنسی از طریق والدین، دوستان و آشنایان، منابع چاپی، شبکه های اجتماعی، رسانه ها، معلمان روحانیون و اساتید، پرسنل بهداشتی درمانی و تجربیات جنسی گذشته به صورت مستقیم ارتباط دارد ($p < 0/05$).

جدول ۹- ارتباط نمره باورهای ناکارآمد جنسی مردان و زنان در شرف ازدواج سال ۹۹

نتیجه آزمون تی زوجی	زنان		مردان		گروه
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	
P=0/661	۲۱/۴۱	۶۵/۷۹	۲۱/۹۸	۸۰,۷۴	نمره باورهای ناکارآمد جنسی

همانطور که در جدول (۹) مشاهده می شود بر اساس نتایج آزمون تی زوجی، بین باورهای ناکارآمد جنسی مردان و زنان در شرف ازدواج اختلاف معنادار دارند همبستگی خطی معنادار باهم ندارند ($p = 0,666$).

۶- نتیجه گیری

همانطور که جدول (۵) نشان می‌دهد میانگین نمره باورهای ناکارآمد جنسی در زنان در شرف ازدواج کمتر از مردان است. جدول (۶) نشان دهنده آن است که متغیر میزان تحصیلات و وضعیت اشتغال با باورهای ناکارآمد جنسی در مردان ارتباط معنی دار آماری داشته است و مشاهده می‌شود که میانگین نمره باورهای ناکارآمد جنسی در مردان در مقطع لیسانس از همه بالاتر و در مقطع فوق لیسانس و بیشتر از همه کمتر است. و در مشاغل آزاد میزان نمره باورهای ناکارآمد جنسی از همه بیشتر بوده است. جدول (۷) نشان دهنده آن است که بیشترین نمره باورهای ناکارآمد جنسی در زنان مورد مطالعه مربوط به سطح تحصیلات دیپلم و زیردیپلم، شغل آزاد و وضعیت اقتصادی نسبتاً مطلوب بود. همانطور که جدول (۸) نشان می‌دهد بر اساس نتایج آزمون همبستگی پیرسون عوامل فردی سن با ارتباط معکوس و منابع کسب اطلاعات جنسی از طریق والدین، دوستان و آشنایان، منابع چاپی، شبکه‌های اجتماعی، رسانه‌ها، معلمان روحانیون و اساتید، پرسنل بهداشتی درمانی و تجربیات جنسی گذشته به صورت مستقیم ارتباط دارد. همانطور که در جدول (۹) مشاهده می‌شود ارتباط بین میانگین نمرات باورهای ناکارآمد جنسی مردان و زنان در شرف ازدواج در دو گروه مورد بررسی از نظر آماری معنی دار نبود.

با توجه به یافته‌های مطالعه حاضر، منابع کسب اطلاعات جنسی که تحت تاثیر تابوها و محدودیت‌ها و موانع فرهنگی قرار دارند می‌توانند دسترسی جوانان و نوجوانان به منابع دقیق و جامع اطلاعات جنسی را محدود نموده، و منجر به شکل‌گیری باورهای ناکارآمد جنسی در زوجین در شرف ازدواج، که پیامد دریافت این اطلاعات از منابع نادرست و غیرقابل اعتماد است گردد. لذا، افزایش آگاهی و دانش والدین و بهبود دیدگاه و نگرش آنان در رابطه با ضرورت انتقال اطلاعات جنسی و زناشویی به شکل درست و کارآمد بخصوص در اواخر نوجوانی به فرزندان و ارتقاء کیفیت تعاملات والدین و فرزندان، و کیفیت و کمیت بیشتر آموزش جنسی از طریق رسانه‌ها، شبکه‌های اجتماعی، معلمین، مراقبین بهداشتی و همچنین توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌های جنسیتی می‌تواند راهکارهای موثری را برای حفظ و ارتقاء دانش کارآمد و مناسب جنسی و در نتیجه سلامت جنسی و باروری نوجوانان و زوجین آینده ارائه دهد. بنابر یافته‌های این پژوهش مشخص شد، افزایش آگاهی و دانش والدین، و بهبود دیدگاه و نگرش آنان در رابطه با ضرورت انتقال اطلاعات جنسی و زناشویی به شکل درست و کارآمد بخصوص در اواخر نوجوانی به فرزندان و ارتقاء کیفیت تعاملات والدین و فرزندان و کیفیت و کمیت بیشتر آموزش جنسی از طریق رسانه‌ها، معلمین، مراقبین بهداشتی و بسترسازی‌های مناسب در فضای اینترنت و شبکه‌های اجتماعی و همچنین توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌های جنسیتی می‌تواند راهکارهای موثری را برای حفظ و ارتقاء دانش کارآمد و مناسب جنسی و در نتیجه سلامت جنسی و باروری نوجوانان و زوجین آینده ارائه دهد.

منابع

۱. خانی‌پور، حمید، یغمایی زاده، هومن، چپذری، هانیه و حسینی، سمانه (۱۴۰۰). «برنامه‌های تربیت جنسی کودکان و نوجوانان: مرور نظام‌مند». پژوهش‌های تربیتی، شماره ۴۲، صص ۱-۳۲.
۲. دشتستان نژاد، آمنه، عشقی، روناک و افخمی، ایمانه (۱۳۹۳). «بررسی تاثیر آموزش مهارت‌های جنسی بر باورهای ناکارآمد جنسی زوجین در شرف ازدواج شهر اصفهان». دوره ۴، شماره ۲، صص ۱۴-۲۲.
۳. قلاوند، زهره، صمدی، پروین، احمدی، پروین و کشتی‌آرای، نرگس (۱۳۹۹). «شناسایی جایگاه برنامه درسی تربیت جنسی در نظام آموزشی»، پژوهش در برنامه ریزی درسی (دانش و پژوهش در علوم تربیتی-برنامه ریزی درسی)، دوره ۱۷، شماره ۴۰ (پیاپی ۶۷)، صص ۱۱۱-۱۲۹.
۴. مزینانی، ربابه، اکبری مهر، ماندانا، کراسکیان، آدیس و کاشانیان، مریم (۱۳۹۱). «بررسی شیوع اختلالات عملکرد جنسی در زنان و عوامل مرتبط با آن»، مجله علوم پزشکی رازی، جلد ۱۹، شماره ۱۰۵، صص ۵۹-۶۶.
5. Beck, J. S. (2011). Cognitive behavior therapy: Basics and beyond: Guilford press. New York 7.
6. Bleakley, A. Khurana, A. Hennessy, M. & Ellithorpe, M. (2018). How patterns of learning about sexual information among adolescents are related to sexual behaviors. Perspectives on sexual and reproductive health, 50(1), 15-23.
7. Burke, P. J. Coles, M. S. Di Meglio, G. Gibson, E. J. Handschin, S. M. Lau, May. Urbach, K. (2014). Sexual and reproductive health care: A position paper of the society for adolescent health and medicine. The Journal of adolescent health: official publication of the Society for Adolescent Medicine, 54(4), 491-496.
8. Clarke, M. J. Marks, A. & Lykins, A. D. (2015). Effect of normative masculinity on males' dysfunctional sexual beliefs, sexual attitudes, and perceptions of sexual functioning. The Journal of Sex Research, 52(3), 327-337.
9. Clayton, A. H. (2010). The pathophysiology of hypoactive sexual desire disorder in women. International Journal of Gynecology & Obstetrics, 110(1), 7-11.

10. Jones, A. C. Robinson, W. D. & Seedall, R. B. (2018). The role of sexual communication in couples' sexual outcomes: A dyadic path analysis. *Journal of Marital and Family Therapy*, 44(4), 606-623.
11. Joyce, T. (2017). Sources of sexual knowledge, sex negativity, and sexual shame: Honors capstone thesis.
12. Kincaid, C. Jones, D. J. Sterrett, E. & McKee, L. (2012). A review of parenting and adolescent sexual behavior: The moderating role of gender. *Clinical psychology review*, 32(3), 177-188.
13. Morton, H. & Gorzalka, B. (2013). Cognitive aspects of sexual functioning: Differences between east asian-canadian and euro-canadian women. *Archives of sexual behavior*, 42(8), 1615-1625.
14. Nobre, P. Gouveia, J. Pinto, & Gomes, F. A. (2003). Sexual dysfunctional beliefs questionnaire: An instrument to assess sexual dysfunctional beliefs as vulnerability factors to sexual problems. *Sexual and Relationship Therapy*, 18(2), 171-204.
15. Pfeifer, L. Miller, R. B. Li, T. Sh. & Hsiao, Y. L. (2013). Perceived marital problems in taiwan. *Contemporary Family Therapy*, 35(1), 91-104.
16. Sadock, B. J. Sadock, V. A. & Ruiz, P. (2015). *Synopsis of psychiatry: Behavioral sciences, clinical psychiatry*: Wolters Kluwer.
17. Settheekul, S. Fongkaew, W. Viseskul, N. Boonchieng, W. & Voss, J. G. (2019). Factors influencing sexual risk behaviors among adolescents: A community-based participatory study. *Nursing & health sciences*, 21(2), 186-197.
18. Shek, D. T. L & Leung, H. (2016). Do adolescent sexual behavior and intention to engage in sexual behavior change in high school years in hong kong? *Journal of pediatric and adolescent gynecology*, 29(1), S49-S60.
19. Sheldon, P. (2008). The relationship between unwillingness-to-communicate and students' facebook use. *Journal of Media Psychology*, 20(2), 67-75.
20. Stevens, R. Gilliard-Matthews, S. Dunaev, J. Todhunter-Reid, A. Brawner, B. & Stewart, J. (2017). Social media use and sexual risk reduction behavior among minority youth: Seeking safe sex information. *Nursing research*, 66(5), 368.